

ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТЕМПЕРАМЕНТУ

Карпенко Б.М., студ. гр. ЛС-101

Темперамент - це ті природжені особливості людини, які обумовлюють динамічні характеристики інтенсивності і швидкості реагування, ступеня емоційної збудливості і врівноваженості, особливості пристосування до навколишнього середовища.

Одне з основних властивостей вищої нервової діяльності - рухливість нервових процесів. Рухливість нервової системи характеризується швидкістю зміни процесів збудження і гальмування, швидкістю виникнення і припинення їх (коли цього вимагають умови життя), швидкістю руху нервових процесів (іrrадіації і концентрації), швидкістю появи нервового процесу у відповідь на роздратування, швидкістю утворення нових умовних зв'язків, вироблення та динамічного стереотипу.

Комбінації зазначених властивостей нервових процесів збудження і гальмування були покладені в основу визначення типу вищої нервової діяльності. Залежно від поєднання сили, рухливості і врівноваженості процесів збудження і гальмування розрізняють чотири основні типи вищої нервової діяльності.

Слабкий тип. Представники слабого типу нервової системи не можуть витримувати сильні, тривалі і концентровані подразники. Слабкими є процеси гальмування і збудження. При дії сильних подразників затримується вироблення умовних рефлексів. Поряд з цим відзначається висока чутливість (тобто низький поріг) на дії подразників.

Сильний врівноважений тип. Різні сильною нервовою системою, він характеризується неуврівноваженістю основних нервових процесів - переважанням процесів збудження над процесами гальмування.

Сильний урівноважений рухливий тип. Процеси гальмування і збудження такі й урівноважені, але швидкість, рухливість їх, швидка змінюваність нервових процесів ведуть до відносної нестійкості нервових зв'язків.

Сильний урівноважений інертний тип. Сильні й урівноважені нервові процеси відрізняються малою рухливістю. Представники цього типу зовні завжди спокійні, рівні, важко збудливі.

Тип вищої нервової діяльності відноситься до природних вищих даними, це вроджена властивість нервової системи. На даній фізіологічній основі можуть утворитися різні системи умовних зв'язків, тобто в процесі життя ці умовні зв'язку будуть різні формуватися в різних людей: у цьому і буде проявлятися тип вищої нервової діяльності. Темперамент і є прояв типу вищої нервової діяльності у діяльності, поведінці людини.

Особливості психічної діяльності, що визначають його вчинки, поведінку, звички, інтереси, знання, формуються в процесі індивідуального життя людини, в процесі виховання. Тип вищої нервової діяльності надає своєрідність поведінки людини, накладає характерний відбиток на весь вигляд людини - визначає рухливість його психічних процесів, їх стійкість, але не визначає ні поведінки, ні вчинків людини, і його переконань, ні моральних устоїв.

Наук. кер. - Барвінський А.О., к. псих. н., доцент СумДУ